

4

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

06.08.2003

Sayın Av. Fikret İLKİZ
Umut Vakfı
Yönetim Kurulu Üyesi

Sayın Fikret İLKİZ

"Oyuncak Yönetmeliğinin Çocuk Hakları Sözleşmesi ile diğer uluslararası sözleşmelere uygunluğunun irdelenmesi" konulu yazınızda belirttiğiniz toplumsal sorunumuzu paylaşmanın bir görev olduğunu düşünüyorum. Çocuk Hakları Sözleşmesi ve diğer uluslararası sözleşmeler ile "Oyuncak Yönetmeliği"ni inceledim. Bu konudaki görüşlerim ve bireysel gözlemlerim ekte bilgilerinize sunulmuştur.

Saygılarımla
Prof. Dr. Mücella ULUĞ
Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı

Ek:1 adet rapor

RAPOR

"Çocuk Haklarına Dair Sözleşme"nin 31. maddesinde belirtildiği üzere, çocuk "oyun oynama hakkı"na sahiptir. Ashında bu sadece hak değil, çocuğun her alandaki gelişimi için gereklidir. Kısaca oyun çocuğun işidir.

Sözleşmenin 29. maddesinde çocuğun eğitimine değinilmektedir. "29a : Çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi" ve 29b'de ise "barış, hoşgörü ve dostluk ruhıyla yaşantısını, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması hedeflenmekte" denilmektedir. 18/1. madde de ise ana-babanın çocuğun yetiştirilmesi ve gelişmesinin sağlanmasında birincil derecede sorumlu olduğu ve devletin ana-babaya gerekli desteği vereceğini belirtmektedir. 18/2'de ise çocuğun yetiştirilmesi konusundaki sorumluluklarını kullandı ana-baba ve çocukların bakımı ile görevli kuruluşların ve hizmetlerin gelişmesinin sağlanmasından bahsedilmektedir.

"Oyuncaklar Hakkında Yönetmelik"te oyuncak kabul edilmeyen ürünler arasında ek I 18. maddede görüldüğü üzere video oyuncaklar vardır. Sanırım "Computer Games" dediğimiz çeşitli video oyunlar oyuncak grubuna giriyordu. Ayrıca Ek II 2a ve 2b'de ve ek IV 4b'de oyuncakların kullanım yaşının önemi üzerinde durulmaktadır (36 ay altı v.b.). Bu maddelerde daha çok fiziki risklerden bahsedilmektedir ve fiziki korunma ele alınmıştır. Çocuğun kişiliğini etkileyen psikolojik riskler yeterince vurgulanmamaktadır. Sadece Çocuk Hakları Sözleşmesinde eğitim hedefleriyle ilgili 29. no'lu maddenin "d" bendinde dostluk ruhundan bahsedilmektedir. Halbuki oyuncakların cinsi ve oyun süreci, çeşidi çocukların psikolojik yapısını, iç dünyasını fazlasıyla etkilemektedir ve çocuk bu etkileşim içinde gelişmekte, büyümekte ve geleceğin yetişkini olmaktadır. Bu nedenle Çocukları Oyuncak Silahlardan Arındırma Projesi çok yerinde bir adımdır. Bu tip oyuncaklar çocuğun iç dünyasında var olan şiddet dürtüsünü olumlu yöne çevirip yapıcılığı, yaratıcılığı harekete geçirmekten çok, yaşam stilini şiddet davranışına doğru şekillendirmektedir. Örneğin; sokaklarımızda erkek çocuklar ellerinde oyuncak tabancayla dolaşmaktadır ve tabanca sünet düğünlerinde en favori oyuncaklar arasında yer almaktadır. Öyle ise en başta ana-babanın, çocuk bakıcılarının ve çocuklarla ilgili kurumlarda çalışan her düzeydeki elemanların eğitilmesi gerekir. Özellikle çocukların psikososyal gelişim devrelerinin eğitimciler tarafından çok iyi bilinmesi ve çocukların oyun ve oyuncaklarının seçiminde ona göre yönlendirme yapılması gerekmektedir. Bu husus çeşitli seminerlerle ilgililere vurgulanarak duyurulmalıdır diye düşünüyorum. Burada sadece oyuncak silahlar değil, soyut düşünceye geçmeden henüz somut devresinde olan çocukların şiddet içeren video oyunlarından çok etkilenecekleri de aşikardır. Örneğin üç buçuk yaşındaki, bir çocuğun ağabeyleri ile şiddet içeren bir oyunu seyrettikten iki ay sonra evde arkadaşıyla oynarken, annesine gidip: "Anne bana bıçak ver. Kacmasın diye arkadaşımı odaya kilitletim. Onun başını keseceğim" der. Sonra araştırdık iki ay önce seyrettiği video oyununda böyle sahneler varmış. Çocuk kendi somut düşüncesi istikametinde sadece bir oyun davranışında bulunmaktadır. Altı yaşlarında diğer bir çocuk ise canlı kurbağayı iki taş arasında sıkıştırıp, hamburger yaptım diyebiliyor.

Bu çocukların, yetişkin olduğunda oyuncak ve oyuncaklar nedeniyle uyarılmış olan saldırganlık iç güdüleri ile, eğer zaman içinde bu güçlerini yaratıcılığa-yapıcılığa yönlendirmeyi öğrenecek bir ortam içinde bulunamazlarsa ne tip patolojik davranışlar göstereceğini bilemeyiz.

Diğer bir hususunda toplumumuzda erkek olmak ile silah gibi v.s. malzemeler arasında bir bağ görülüyor ve bu görüş erkek çocukların eğitimini çok etkiliyor. Sonuç olarak,oyuncak ve şiddet imgesi silah kavramlarının ve oyunların nicelik ve niteliğinin ele alınıp örneklerle saptanıp, bu tip oyuncakların engellenmesi için, toplumun ve birincil sorumlu olan annelerin ve (bu tip oyuncaklar daha çok erkek çocukları etkilediği için özellikle ve özellikle) babaların çeşitli seminerlerle eğitilmesi gerekir. Ayrıca başta bakıcılar ve

öğretmenlerin ve çocuk ile ilgili tüm meslek dallarındaki kişilerin de bu seminerler yanı sıra yazılı ve görsel basın ile de eğitimlerinin gerçekleştirilmesi gerekir kanısındayım.

Özetle "silah-oyuncak saldırganlığı teşvik ettiği gibi, dostluk ruhunu da zedeler". Böyle hassas bir konuya el attığımız için sizleri kutlarım.